

Niila Soikiapää ja Piera Astelinjätkä pilkkikisoissa.

Kirjoittanut: Harri Matikainen

Kilpisjärven tietä etelään kolmetoista kilometriä ja siitä alas Könkämäen rantaan sijaitsee Niila Soikiapään poikamiesasumus. Niilan rippikoulukaveri Piera Astelinjätkä elättelee vaimonsa kanssa viittä kläppiään Niilan lähinaapurissa kymmenen kilometrin päässä saman virran rannalla Kaaresuvantoon päin. Molemmat miehet ovat poroelon, kalastuksen ja metsästyksen turvin lakanneet köyhtymästä, mutta eivät he liioin ole päässeet rikastumaankaan.

Molemmissa taloissa on tarvittavat hyödykkeet. Pailakat rojottaa pihassa talven ja moottoriveneet rannassa kesän liikkumisia varten. Sähköpiuhat nousee maasta seinän läpi mittaritauluun molemmissa mökeissä. Molemmat asumukset ovat veistetty hirrestä aikana, jolloin vielä lapin metsissä hongat huminoivat. Piera oli laajentanut mökkiään sitä mukaa, kun kläppiluku lisääntyi. Itse mies oli timpuroinut, mitä nyt Niila omilta kiireiltään kävi hanslankaroimassa. Asuttava mökki kaiken kaikkiaan Astelinjätkän katraalla oli.

Niilan mökki on äijän ja ämmin peruja ja paljon pienempi kuin Pieran. Mitäpä poikamies monilla huoneilla, kun yhdessäkin on puhtaana pitämistä.

Niilan äijä oli ollut kova kalamies, oikein saamamies. Äijällä vain oli ollut pahana tapana sortua pitkiksi ajoiksi läträämään kotipolttoisen kanssa. Siinä sai silloin jäädä kalastukset ja poronpuremiset toisten hoidolle, kun äijällä hitsasi putken päälle.

Niila on hieman pidättyvämpi viinasten suhteen. Ei hän kuppiin sylkäise, ei suinkaan. Ottaapa ryytit siinä missä muutkin ikäläiskaverit, joskus toisena ja kolmantenakin päivänä. Harvoin Niilan putki kestää kuitenkaan viikkoja tai kuukausia, kuten äijällä.

Kerrotaan vieläkin Kilpisjärvellä tarinaa Niilan äijän ja Kutturin vanhan pojan, Nilssin juomaputkesta. Äijä oli kertomansa mukaan löytänyt Nilssin kanssa tunturista kuusikymmentäluvulla saksalaisten sodanaikaan piilottaman rommitynnyrin. Äijän muistetaan kertoneen useasti, että "löysimmä Nilssin kanssa helmikuussa tunturista rommitynnyrin. Otimma yhtet rommit ja kun heräsimmä oli Kilpisjärvellä lehti puussa".

Olihan Niilakin kerinnyt 47 ikävuotensa aikana jokusen litran imaisemaan ihmelientä kitusiinsa, mutta mitä se on nyt lapinmiehen mittapuun mukaan. Sairashan se on semmoinen kairan asukki, joka ei joskus täräytä kirkaskylkisestä.

Toista oli Pieran laita. Mallas olisi maistunut, mutta Pieran kipakka akka oli monen kerrat vedellyt tiskirätillä krapulaista miestään pitkin korvia ja piti muutenkin tiukkaa rätinkiä ukkonsa juomingeista. Kotipihassa ei Piera uskaltanut pulloa kallistaa, ainoa keino oli lähteä yökallaan Niilan kanssa. Silloin miehet kirkastivat silmää ja vähän laulaa luikhauttivat yöttömään yöhön. Kalansaalis jäi useimmiten noilla reissuilla vähäiseksi,

mutta ei se suuremmin surettanut lapinmiehiä. Kaverukset saivat naukkailla rauhassa eikä tiskirätti tanssinut Pierankaan kasvoilla.

Arjen tultua ja kankkusen helpotettua puristusta ohimoista molemmat miehet kalastelivat oikeastikin ja saivatkin kalaa. Siikaa, harjusta, rautua sekä lohtakin löytyi suolatiinuista. Erotuksen aikaan laitettiin muutama poro lihoiksi. Talvella rihmasista riekkoja, jotka pääsivät etelän ravintoloiden keittiöihin isosta rahasta.

Mutta kuten kerrottu, rikastumaan ei näillä selkosilla kuitenkaan päässyt.

Molemmat miehet haaveilivat salaisilla kalareissuillaan kunnan rahapotista, summasta joka takaisi huolettomat päivät elellä. Saisi kerrankin kalastella kuin lantalaiset, pilkkiä huvikseen aurinkoa ottaen, ilman nälän kurnimista suolistossa. Ne olivat kuitenkin haaveita ja ilmeisesti jäisivätkin, ellei...

Pahimman kaamoksen aikaan maalikylissä käydessään sai Niila kuulla paikallisessa urheilukaupassa Miljoonapilkistä. Pari kaupunkilaista jutteli keskenään jossain Töysässä käytävästä miljoonapilkkikisasta. Niila oli kuulemastaan kuumissaan, ettäkö pilkkimällä kilpailussa voitaisi miljoonan. Kun ohimennen Niila nappasi ilmoittautumislomakkeen tiskiltä ja ostoksensa maksettuaan paineli puolijuoksua matkahuollon paariin. Pöydässä tuopista vaahtoa riippiessään Niila katseli värikästä esitettä edestä ja takaa. "Miljoonan edestä palkintoja" niin tässä seisoo. "Konstikos tuokin on oikialle kalamiehelle nostella kaloja kuiville, varsinkin kun net ovat vielä lohensukuisia" aprikoitteli Niila mukia kallistellen. "Tuonne met Pieran kanssa lähemmä ja otamma tuon millin pois roikkumasta" päätti hieman jo päissään oleva miekkonen.

Seuraavana aamuna Niila pyrhäytti kelkallaan Pieran tuvalle ja vinkkasi miehen kelkan kaasutinta katsomaan. "Eihän tuon Pieran akan tarvitse vielä mithän tietää" suunnitteli intoa täynnä oleva mies. Kelkan takana kyykkivät miehet tutkivat esitettä tovin, eikä Pieraa kauan tarvinnut houkutella mukaan. "Joutaisihan tuon rahan käyvä hakemassa pois". Voisimma samalla vähän "rentoutua" matkalla" sanaili Piera, jo suunnitellessaan kuinka voisi maistella matkalla vähän lientä.

"Asia sovittu, viikkoa ennen kissaa lähemmä vähän harjoittelemhan" suhkaisi Piera, ennen kuin ulko-ovi kävi. Pieran eukko tuli katsomaan, mitä miekkoset oikein puuhailivat niin pitkään ulkosalla. "Jo vain tämä nyt käynthin lähtee, kokheilehan" sanaili Piera noustessaan kelkan takaa käsiään housuihin pyyhkiessään. Tottahan se toimiva kelkka ärjähti käyntiin ensivedolla ja kohta Niila pudotteli kaukana joen jäällä kohti mökkiään.

Ennen keskeytystä miehet olivat sopineet, että Piera käännyttelee akkaansa myönteiseksi pilkkikisamatkalle.

Komeaa palkintosummaa esitellen saikin Piera lähtöluvan ja vielä varsin helposti. Kyllähän se akankin kelpaisi käyvä kunnon klänningissä maalikylissä, vaikkapa Rovaniemellä asti.

Miesten tarkoitus oli matkustaa junalla Kolarista Seinäjoelle, josta linja-autolla Töysään. Matkaliput oli tilattu heti, kun Piera sai luvan lähteä ja nyt laskiaissunnuntaina oltiin Kolarin rautatieasemalla. Reilu päivä matkaan ja jäisi neljä päivää harjoitteluun, mutta ei ainakaan kuiva sellaiseen.

Tätä enteili iloinen kilahdus Pieran repusta, kun miehet nostelivat tavaroitaan junan uumeniin. Junan lähtöön oli vielä aikaa, vielä ehtisi kopsauttaa kylän paarissa lähtömallakset. Taisi siinä janoisiin kitusiin heilahtaa toinen jos kolmaskin, ennenkuin kaverukset kiirehtivät jo liikkuvaan junaan.

Miehillä oli varattuna kahden hengen makuuvaunuhytti, jossa ensitöikseen Piera kaivoi repusta kilinän aiheuttajan, litraisen kirkaskylkisen. "Jo vain meiän pittää napsauttaa lähtömaljat kunniakkaan matkan alkun" tarjosi Piera putelia Niila Soikiapäälle. Tottahan Niila otti, kun tiesi kuinka hyvää ainetta rippikoulukaveri tiputtelee savusaunallaan. Poronlihoja savustellessa on helppo akalta salaa tirauttaa muutama tippa silmäkirkastetta.

Kiskot kolkuttelivat yksitoikkoisesti ja puteli tyhjjeni tasaista tahtia. Oulu ohitettiin hieman laulua tapaillen, mutta jo Ylivieskan kohdalla miesten hytistä kajahteli komiasti Lapin poika kaksiaänisesti.

Konnari kävi pari kertaa toppuuttelemassa liian kovaääniseksi paisuvaa esitystä, mutta kauaa ei lapin miehet malttaneet olla laulaa luikhattamatta.

Siinä lasista laulukirjaa selatessa ohitettiin Kokkola, Kauhava menipä ohitse Seinäjokikin, sillä makuuhytistä jyrisi nyt laulun sijasta kaksiaäninen kuorsaus.

Juna saapui aamuyön pienillä tunneilla Tampereelle, jossa dieselveturi vaihtui sähköiseen. Samalla konnarit vaihtuivat ja matkaliput tarkastettiin kaikilta. Niilan ja Pieran hytistä kuului edelleen tasainen jyrinä ja kauan täytyi miehiä ravistella, ennen kuin raskas uni keskeytyi. Pikku hiljaa matkalaisille selvisi, että ollaan Tampereella, yli satakilometriä ohi määränpään. Lapin miehet eivät yleensä tyhjystä häkelly, niin ei nytkään. Manselainen konnari kertoi että, ravintola Hälläpyörän valomerkki tulisi vasta parin tunnin päästä. "No met lähemmä sinne pitämhän neuvvoa" päätti Piera molempien puolesta.

Portsari katsoi kaksi kertaa kulkijoita, kunnes päästi miehet sisään. Poke luuli varmaankin Peteliuksen ja Kallialan tekevät uutta sketsiä.

Pitkät nenän alla Niila ja Piera tutkailivat uutta käännettä matkassa. Seuraava juna kulkisi vasta aamusella Seinäjoelle, josta pääsisi linjalla Töysään. "Otethan nyt kun kerran olemma maalikylyssä, katsomma sopivan kortteerin sitten kun tämä juottola laittaa ovet kiinni" länkhätti Piera kokeneempana juomarina.

Alkuillan kirkastukset alkoivat muutaman mallasmehun jälkeen uudestaan painaa matkalaisten silmissä.

Tarjoilija lopetti miehille oluen myynnin ja suositteli maiseman vaihtoa. Lisänä tuli vielä uhkaus jostain poliisille soittamisesta. Tästä saikin Piera uuden idean. "Kuuleppa Niila, met saamma killa halvan yökortteerin, ootappa vähän". Samalla mies katosi äskeisen tarjoilijan perään keittiön suuntaan. Eikä aikaakaan, kun keittiöstä kuului mahoton rähäkkä ja Piera hoippuroi käkättäen eteiseen Pieran luo.

"Ootamma vähän, niin jo vain saamma yöpaikan kyyvvin kanssa" käkätti mies napittaen samalla

sepalustaan. Niila sumeissa aivoissa ei järki enää läikkynyt, joten hän vain örähti ja jäi odottamaan mitä tuleman piti.

Ja tulihan sitä. Sinivalkoinen Transitti pyörähti ulko-oven eteen ja ennenkuin miehet ehti kissaa sanoa kolahti auton pariovet sekä matka kohti piiriä alkoi.

Asemalla Niila ja Piera laitettiin eri yksiöihin, näin oli yöpaikka ensimmäiseksi yöksi löytynyt.

Aamulla miehet joutuivat eriaikaan kuulusteluihin, jotka jatkuivat pitkälle iltapäivään. Niila ei muistanut illasta mitään ja Piera näytteli muuten yksinkertaista. Lopulta kostaappeliin pinna petti ja miehet saivat pikaisen passituksen rautatieasemalle ja suorinta tietä pohjoisen junaan.

Seinäjoella miehet astuivat linja-autoon ja illalla yhdeksän jälkeen Töysän pimeänä nököttävän matkahuollon pihalla toljaili kaksi nukkavierua lapinmiestä.

Niila ja Piera nakkasivat kairat olalle ja reput pykälään sekä aloittivat matkan kohti Liesjärveä, järveä josta he muutaman päivän päästä nostaisivat jäälle miljoonan!

Vielä löytyy etelä-Pohjanmaalta metsiä ja niin illan pimeydessä saivat Niila ja Piera viimein laavunsa pystyyn. Olihan se toista yöpyä villissä luonnossa, kuin poliisiaseman betonilattialla.

Miesten laavu sijaitsi puolen kilometrin päässä Liesjärven rantaan, joten joka aamu Niila ja Piera oijustivat järvelle kokeilemaan pilkkituuria. Ei jäällä kauaa tarvinnut kerrallaan istua, kun syöntäkalat jään alta nousi. Nopsasti hupeni viikko lohta syöden ja lepäillen havupetillä. Viimein koitti lauantaiamu. Hyvissä ajoin Niila ja Piera olivat ihmettelemässä ja ihmeteltävinä kisakeskuksessa. Miehet saivat kilpailunumeronsa, kilpailun säännöt sekä muuta mainostilpehööriä. Kilpailunumerot piti laittaman rinnuksille, mutta muut roinat joutuivat suoraan roskiin. Jymäkkä jysäys päästi tuhannet ja tuhannet pilkkijät Liesjärven jäälle. Seassa viputtivat Niila ja Piera alkuviikkoisille rei'illeen. Jotkut ohitse juoksevat ihmettelivät varsin tuoreita reikiä, sillä järvihän piti olla rauhoitettu koko kisaa edeltävän viikon.

Ei lapin miehet tietenkään olleet kuulleetkaan mistään rauhoituksista, ainoastaan miljoona kiului silmissä ja setelien suhina kuului korvissa.

Sen verran Niila oli kuullut kisakeskuksessa joidenkin etelän miesten puhuvan merkityistä lohista, että niitä kannattaisi yrittää saada, niillä rahautuisi. "Otethan mekin vain niitä merkkilohia, saamma paremmat rahat" opasti Niila kumppaniaan.

"Jo vain, nethän on niitä samoja mitä saimme muutaman ruokakaloiksi viikolla. Mie jo räknäsin, mitä rietasta varten kaloille laitethan lappuja selkhän".

Kauaa ei taaskaan tarvinnut isäntien istua rei'illään, kun vavoissa tärähti. Nopiat väsytykset ja vajaan kahden kilon kirjat nousivat jäälle. "Ei ole tämä lappukala, joutanee takaisin uimhan, met emmä jaksa näitä kannella ympäri järveä" tokaisi Piera kaverilleen. "Samanlainen on tämäkin, pyöriä kuin pikkuporsas, muttei rahalappua seljässä. Painethan järvhen vaan" Niilalla tärähti kohta uudestaan, edellistä isompi vänyröi aikansa jään alla, kunnes suostui jäälle. Ei ollut lappua selässä tälläkään, joten järveen vain. Yhteen

mennessä oli Niilalla käynyt neljä ja Pieralla kolme kalaa jään päällä. Yhden kiloisen kalan Niila suolisti ja laittoi ravakkaan suolaan, saivat tunnin parin päästä tuketta suolenmutkaan. Yhdelläkään saadulla kalalla ei kuitenkaan ollut miesten himoitsemia merkkejä selässä, joten reput roikkuivat muuten vielä tyhjinä. Vielä olisi pari tuntia kilpailuaikaa jäljellä, joten kaikkea ehtisi tapahtua. Ei lapinmiehiltä usko taitoihin loput ensitunneilla.

Vielä iltapäivän aikana kumpikin saivat kaksi kalaa mieheen, Piera oikein kunnan liki neljäkilon kirjon. Muttei merkkilappua ollut näissäkään. Kello kävi jo lähelle viittätoista joten Niilan ja Pieran oli lähdettävä takaisin kisakeskukseen palauttamaan numerot. Matkalla lähtöpaikkaan toiset kalamiehet noituivat huonoa kalantuloa, joillakin oli ollut tärppi, joku onnekas kertoi saaneensa kilon kirjolohen, jota kantoi näkyvästi Keskisen muovikassissa. Niila katsoi kummissaan, miksi joku viitsi kannella kassissaan yhtä kalaa varsinkaan se ei ollut edes merkitty. Kalansaanut mies kysäisi lapinmiehiltäkin kalasaalista. "Jo vain met noita tavallisia lohia saimme alun toista kymmentä, mutta ei ythän miljoonakallaa" Niila kertoi ja sai osakseen naurunhymähdyksiä. Vai toistakymmentä, taitaa lapinmies pistellä omiaan. Enempää kysymyksiä ei tullut, varsinkin kun Niila kävellessä kaiveli esille suolalohen palasen ja tarjosi siivua kysyjälle, "otimme yhden kalan ja suolasimme sen ruokakalaksi. Olisi tästä etelänmiehellekin, kun olet nuin tuiman näköinen". Kilpailunumerot luovutettuaan Niila ja Piera pujahtivat olutteltan kautta linja-autolle ja sitä tietä Seinäjoella pohjoisen yöjunaan.

Makuuhytissä istuessa Niilan mieleen tuli äkkilähtö Hälläpyörästä, eikä mies malttanut olla kysymättä mitä kaveri teki keittiössä. "No mie aattelin, kun se tarjoilijatyttö uhkasi poliisilla, jotta siitähän met saamma evullisen yöpaikan. Niinpä mie menin sen likan luokse ja heilauthin sille vähän etuveitikkaa, että missä sitä sais pohjavesiä laskee. Jo vain silloin alko mahoton rähäkkä, pahemmin se sätti kuin miun akka. Sitten se soitti poliisille ja puhu jostakin seksiahistelijasta. Sen jälkhen olthinkin jo pahnoilla".

"Sie olit muistamattomassa ja mie laitoksella tyystin näyttelin tyhmää, jotta eivät vain sakkoja räpshäyttäisi".

" Jo vain olet ovela piru, mutta mitä met nyt sanomma eukolles, kun emmä saanekhan sitä miljoonaa" kysäisi hieman huolissaan kaverin puolesta Niila.

"Elähän huoli, akat on kaikki kiiltävän perhän, ostamma Kolarista torilta jonkun korun ja mekkokankhan, niin pääsemme räpshäytteisistä kuin poro palkisesta.

"Niin met tehemmä ja saamma mahdollisuuden ensi vuonna uuvestaan lähtiä onkimhan miljoonia".